

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
Շրջակա միջավայրի նախարար
Հ. Սիմիդյան

« 27 » 12 2021թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 0229-21

Ձեռնարկողը՝

«Արրիում պրո Սփրուդիո» ՍՊԸ

ք. Երևան, Մ. Բաղդասյան 1փկդ, 142, բն. 12

Գործունեությունը՝

«Արագածոտն-7» միկրոռեգիոնալ մակարդակի
համակցված տարածական պլանավորման
փաստաթղթի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
ռազմավարական էկոլոգիական գնահատման
հաշվեքվություն

Արագածոտնի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պարտականությունները կատարող՝

Խ. Մարտիրոսյան

Առդիր եզրակացությունը՝ 6 թերթ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ
թիվ ԲՓ 0229-21

27 > 12 2021թ.

**«Արագածոտն-7» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական
պլանավորման փաստաթղթի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ուղղակի
էկոլոգիական գնահատման հաշվետվություն**

Ձեռնարկող՝

«Հայնախագիծ» ԲԲԸ

Ներկայացված նյութեր՝

Նախագծային փաստաթղթեր,
ՇՄԱՌԳ հաշվետվություն

Գտնվելու վայրը՝

Արագածոտնի մարզ

Ներածական մաս «Արագածոտն-7» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի հայեցակարգային և սոցիալ-տնտեսական հիմնավորումը նպատակաուղղված է տարածաշրջանի և համայնքների ներքին պոտենցիալ հնարավորությունների և նախադրյալների բացահայտմանը, դրանց լիարժեք, համակողմանի և արդյունավետ օգտագործմանը՝ բնապահպանական խնդիրների համալիր կառավարմամբ:

Արագածոտնի մարզի «Արագածոտն-7» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթի նախագիծը մշակվել է քաղաքաշինության կոմիտեի պատվերով՝ տեխնիկական բնութագրին համապատասխան:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և ներկայացված ՄՄՀՏՊ նախագիծը համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 1-ին մասի, հանդիսանում է հիմնադրությամբ փաստաթուղթ:

Նկարագրական մաս. Մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի արևմտյան մասի հարավային հատվածում և հարակից է Արմավիրի, Կոտայքի, Շիրակի, Լոռու մարզերին և Երևանին:

«Արագածոտն-7» տարածաշրջանի ՄՄՀՏՊ նախագծում սանիտարապաշտպանիչ գոտիների և սանիտարական խզման չափերը ընդունված են համաձայն CH245-71 «Արդյունաբերական ձեռնարկությունների նախագծման սանիտարական նորմաներ»:

«Արագածոտն-7» տարածաշրջանի ՄՄՀՏՊ նախագիծը ընդգրկում է 24408,78 հա տարածք, որտեղ բնակչության թիվը կազմում է 7512 մարդ: Միկրոռեգիոնը ներառում է Աշնակ, Դավթաշեն, Եղնիկ, Իրինդ, Կաթնաղբյուր, Մեծաձոր, Ներքին Սասնաշեն, Շղարշիկ, Վերին Բազմաբերդ, Վերին Սասնաշեն համայնքները:

Տարածքում առկա են բնական, բուժական, առողջապահական, հանքահումքային ռեսուրսներ: Համայնքներում ռեսուրսների հիմնական տեսակներն են՝ օգտակար հանածոներ, ջրեր, հողեր, գեղատեսիլ և տեսարժան վայրեր տուրիզմի զարգացման համար:

Ներկա իրավիճակում բնակչության հիմնական զբաղմունքն է՝ ձկնաբուծությունը, բուսաբուծությունը, այգեգործությունը, անասնապահությունը, հացահատիկի մշակումը, հողագործությունը և առևտուրը:

Ներկայումս համայնքների մթնոլորտային օդն աղտոտվում է արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի և հասարակական շենքերի ջեռուցման անհատական սարքերի և ավտոտրանսպորտի արտանետումներով:

Հիմնականում արդյունաբերական ձեռնարկությունները պատկանում են սանիտարական վտանգավորության IV-V դասին, արտադրական արտանետումները աննշան են: Ֆոնային աղտոտվածությունը աղտոտող բոլոր նյութերով համայնքներում զգալիորեն ցածր է սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներից:

Համայնքները գազաֆիկացված են 23-65%, բացառությամբ Մեծամոր, Ներքին Սասնաշեն, Վերին Բազմաբերդ, Վերին Սասնաշեն համայնքների:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների քանակը ջեռուցումից, արդյունաբերությունից և ավտոտրանսպորտից կազմում է 364,97 տ/տարի, այդ թվում՝ ջեռուցումից – 42,04 տ/տարի, ավտոտրանսպորտից – 272,33 տ/տարի և արդյունաբերությունից – 50,6 տ/տարի:

Հիմնականում համայքների մթնոլորտ վնասակար արտանետումներից տնտեսությանը հասցված տնտեսական վնասը կազմում է 9,95 մլն. դրամ տարի: Արտանետումների հիմնական ներդրումը՝ 74,6 %, ավտոտրանսպորտն է:

Համայնքներում աղմուկի աղբյուր է հանդիսանում ավտոտրանսպորտը: Գյուղերում ճանապարհները հիմնականում տեղական նշանակության են և մեքենաների անցուղարձը ցածր է: «Արագածոտնի-7» տարածաշրջանը ներառում է 24408,78 հա հողեր, այդ թվում՝

- գյուղատնտեսական հողեր – փաստացի 16766,72հա, հեռանկարում 16758.5հա,
- բնակավայրեր – փաստացի 1391,455հա, հեռանկարում 1396.005հա,

արդյունաբերության, ընդերք օգտագործման և այլ արտադրական նշանակության – փաստացի 126.63 հա, հեռանկարում 128.61հա,

Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի - փաստացի 35,31 հա, հեռանկարում 42.753, իսկորոն լավագույնս պատշաճ է 142.42 հա:

հատուկ պահպանվող տարածքներ – փաստացի 143,18 հա, հեռանկարում 139.005հա, հատուկ նշանակություն – փաստացի 5852,17 հա, հեռանկարում 5852,17 հա

հատուկ նշանակության – փաստացի 5853,47 հա, հեռանկարում 5851.89հա,

անտառային – 0 հա

ջրային – 92,02 հա

պահուստային – 0 հա:

Տարածքային պլանավորման նախագծով հողերի նպատակային նշանակության հողատեսքի, գործառնական նշանակության և զբաղեցրած տարածքների էական փոփոխություն չի նախատեսվում:

Հողի հիմնական աղտոտումը կատարվում է ավտոտրանսպորտի արտանետումներից, կենցաղային և արդյունաբերական թափոնների աղբավայրերից և թափոնակույտներից:

Բնակավայրերում սանիտարական մաքրման ենթակա տարածքը կազմում է 1392,48 հա մակերես:

Հաճախակի են աղբի կուտակումները հենց բնակելի տների բակերում: Բացի դրանից, աղբահանումը կատարվում է անկանոն, ինչը հանգեցնում է համայնքների սանիտարական վիճակի վատացմանը:

Համայնքներում առաջացած կենցաղային կոշտ թափոնների (ԿԿԹ) ընդհանուր քանակը ներկա իրավիճակում կազմում է 1878 տ/տարի:

Թափոնները առաջանում են արդյունաբերական ձեռնարկություններում:
Արդյունաբերական թափոնների ընդհանուր քանակը կազմում է 9,0 տ/տարի:

Աղբահանումը կատարվում է անկանոն, ինչը հանգեցնում է համայնքների սանիտարական վիճակի վատացմանը: Հաճախակի են աղբի կուտակումները հենց բնակելի տների բակերում:

«Արագածոտնի-7»-ի տարածաշրջանի համայնքներում տեղակայված է 10 գերեզմանոց ընդհանուր 15հա տարածքում: Գերեզմանոցները գործող են: Գերեզմանոցներում սանիտարական պահպանման գոտին պահպանված չէ: Նախատեսվում է մշակել միջոցառումներ, որոնք կկարգավորեն գերեզմանոցների տարածքները: Գերեզմանոցների ճանապարհի եզրային հատվածներում, նախագծով նախատեսված է տարածքի բարեկարգում և կանաչապատում, ինչը կնպաստի փոշու արտանետումների տարածման կանխարգելմանը:

Հաճախակի են աղբի կուտակումները հենց բնակելի տների բակերում: Բացի դրանից, աղբահանումը կատարվում է անկանոն, ինչը հանգեցնում է համայնքների սանիտարական վիճակի վատացմանը:

Գյուղական բնակավայրերի ջրամատակարարումը կարգավորված չէ, քանի որ բնակավայրերի ջրամատակարարումն իրականացվում է տեղական աղբյուրներից: Ոռոգման, ինչպես միջտնտեսային, այնպես էլ ներտնտեսային համակարգերը գտնվում են քայքայված վիճակում, որտեղ ջրի կորուստները գերազանցում են նորմերը:

«Արագածոտնի -7» համայնքների կանաչապատման համակարգի կայուն զարգացման համար նախատեսվում է իրականացնել գործողությունների համալիր ծրագիր, որն իր մեջ պարունակելու է ոռոգման համակարգի զարգացում և բարեփոխում:

«Արագածոտնի-7» տարածաշրջանի համայնքներում հեղեղատար կոյուղու բացակայության արդյունքում գարնանային ձնհալի և աշնանային հորդ անձրևների ժամանակ հնարավոր են տարածքների հեղեղումներ: Այս երևույթից խուսափելու նպատակով բոլոր համայնքների համար առաջարկված է հեղեղատար առուների նախագծում և կառուցում:

Հեռանկարում համայնքների մթնոլորտային օդի աղտոտման աղբյուրներ կհանդիսանան արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի և հասարակական շենքերի ջեռուցման անհատական սարքերի և ավտոտրանսպորտի արտանետումները: Արդյունաբերական ձեռնարկությունները հիմնականում պատկանում են սանիտարական վտանգավորության IV-V դասին: Արտադրական արտանետումները հիմնականում առաջանում են բնական գազի այրումից: Ներկայումս համայնքներում ֆոնային աղտոտվածությունը աղտոտող բոլոր նյութերով զգալիորեն ցածր է սահմանային թյուլատրելի կոնցենտրացիաներից:

Հեռանկարում նախատեսված է բոլոր ձեռնարկությունների համար 5-10% արտադրողականության աճ:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության մոնիթորինգն ընդգրկում է՝

- մթնոլորտային օդի կատարվող աղտոտող նյութերի արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ,
 - հողային ավազանի որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ,
 - ջրային ավազանի որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ
- Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն և մեղմացմանն ուղղված մշտադիտարկումների իրականացման նպատակով նախատեսվում է տարեկան մասնահանել 100.0 հազ.դրամ:

Տարածաշրջանի համայնքներում արդյունաբերությունը հիմնականում մասնագիտացած է սննդամթերքի արտադրության՝ սննդամթերքի մշակում և պահածոյացում, մրգերի և բանջարեղենի մշակում և պահածոյացում, կաթնամթերքի, ըմպելիքի արտադրություն,

խաղողի վերամշակման և գինու հումքի ստացման, վերականգնվող էներգիայի ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Արդյունաբերությունը հիմնականում զարգացած է Աշտարակի, Ապարանի և Թալինի տարածաշրջաններում:

Տարածական պլանավորման ոլորտի զարգացման և առաջընթացի համար կարևոր նշանակություն ունեն շրջակա միջավայրի պահպանությանն ու բարելավմանն ուղղված միջոցառումների կիրառումը, բնության հատուկ պահպանվող տարածքների, պատմության և մշակույթի, դրանց առկայության դպքում, պահպանությունը, տարածքների երկրաբանական և սեյսմիկ պայմանների մասին եզրակացությունների պահանջների կատարումը:

Ընդհանուր օգտագործման կանաչապատ տարածքները՝ պուրակներն ու զբոսայգիները ներկայացված են խիստ սահմանափակ հատվածներով, քանի որ գյուղերում գրեթե բացակայում են զբոսայգիներն ու պուրակները:

Համայնքների կանաչապատման համակարգի կայուն զարգացման համար նախատեսվում է.

- համայնքապետարաններում բնագավառի գործունեությունը համակարգող մասնագիտացված կառուցվածքային ստորաբաժանման ստեղծում,

- նախագծերին և ծրագրերին համապատասխան վերականգնման աշխատանքների, նոր տարածքների կանաչապատման իրականացում,

- ոռոգման համակարգի զարգացման և բարեփոխման ապահովում:

Համայնքներում աղմուկի աղբյուր է հանդիսանում ավտոտրանսպորտը: Գյուղերում ճանապարհները հիմնականում տեղական նշանակության են և մեքենաների անցուղարձը ցածր է:

Համաձայն «Արագածոտն-7» տարածաշրջանի զարգացման ծրագրի, բոլոր նախատեսվող աշխատանքները կնպաստեն շրջանի սոցիալական և բնապահպանական իրավիճակի առողջացմանը: Բնապահպանական և սոցիալական իրավիճակի բարելավմանը նպաստող միջոցառումները հետևյալն են՝

- երկրորդական և միջգյուղական ճանապարհների ասֆալտապատում և խճապատում,
- բազմաբնակարան շենքերի բակային տարածքների բարեկարգում և ասֆալտապատում, խաղահրապարակների կառուցում,
- շենքերի բակերի լուսավորության անցկացում և գյուղամիջյան ճանապարհների լուսավորության անցկացում,
- ջրամատակարարման համակարգի և կոյուղու կառուցում և բարեկարգում,
- անձրևաջրերի հեռացման համակարգի նախագծում և կառուցում,
- գետ թափվող տնտեսակենցաղային և արտադրական հոսքաջրերի կենսաբանական մաքրման կայանի նախագծում և կառուցում,
- հասարակական և արտադրական նշանակության վնասված շինությունների և կառույցների վերականգնում,
- ճանապարհի եզրերին, ռեկրեացիոն գոտիներում կանաչապատման, ծառատնկման աշխատանքների իրականացում,
- ոռոգման ներքին ցանցի վերականգնում,
- համայնքներում հանգստյան գոտիների ստեղծում,
- համայնքների տարածքում աղբահանման և տեսակավորման կազմակերպում,
- ժամանակակից պայմաններին համապատասխան աղբավայրերի և աղբամշակման գործարանների կառուցում,
- կատարել աղբի տեսակավորում,
- մսի վերամշակման արտադրամասի ստեղծում (սպանդանոցի կառուցում):

- հեղեղապաշտպան անտառատնկումների իրականացում,
- ասֆալտապատման, ճանապարհաշինության աշխատանքներ,
- Աշտարակ քաղաքում եռամսյակը մեկ շրջակա միջավայրի (օդ, ջուր, հող) մոնիթորինգի կազմակերպում,
- մեքենաների տեխնիկական վիճակի և որակի վրա խիստ վերահսկողության սահմանում, ինչը կնպաստի ավտոտրանսպորտի արտանետումների կրճատմանը,
- ամբողջությամբ անցնել գազով և ժամանակակից ջեռուցման տեխնոլոգիաներին,
- արդյունաբերությունում ներդնել առաջատար տեխնոլոգիաներ:

Արագածոտնի մարզի գյուղական համայնքների զարգացման հիմնական ուղղություններն են՝

- ճարտարագիտա-ճանապարհային և սոցիալ-կենցաղային ենթակառուցվածքների զարգացումը,

- պատմամշակութային ժառանգության պահպանությունը, բնական և տեխնածին վտանգավոր երևույթներից տարածքի պաշտպանությունը,

- սահմանամերձ տարածքներում բնակչության անվտանգության ապահովումը, միջհամայնքային ճանապարհների-կապերի վերանայումը և կազմակերպումը,

- հիմնական գործառնական գոտիների վերանայումը և հստակեցումը,

- զբոսաշրջության խթանման և փոքր ու միջին բիզնեսի զարգացման համար նպաստավոր պայմանների ստեղծման նպատակով հիմնական միջպետական ուղղություններին և համայնքային կապերին հարակից տարածքներում հատուկ բիզնես գոտիների կազմակերպումը,

- չգազիֆիկացված բոլոր համայնքների գազիֆիկացում,

- գյուղական համայնքներում ոռոգման ջրի ցանցի ընդլայնում,

- բոլոր համայնքներում կոյուղու ցանցերի անցկացում,

- սելավատար առուների կառուցում,

- տնտեսակենցաղային կեղտաջրերի փոքր հզորության մաքրման կայանների կառուցում,

- աղբավայրերի նախատեսում սանիտարական գոտիների պահպանմամբ:

Հիմնադրությային փաստաթղթի նախագծով նախատեսվում է նաև ջրային ռեսուրսների ու թափոնների կառավարման ոլորտների և խախտված հողերի հիմնախնդիրների լուծմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման ծրագրերի կազմում և իրականացում:

Ընդհանուր առմամբ Արագածոտնի մարզի «Արագածոտն-7» համայնքների տարածքային քաղաքաշինական խնդիրների լուծման ընթացքում շրջակա միջավայրի պահպանության արդյունավետ կազմակերպման համար համալիր կերպով են գնահատվել առկա բնապահպանական խնդիրները, գոյություն ունեցող իրավիճակը և ընտրվել են զարգացման այնպիսի սկզբունքներ, որոնք թույլ կտան ներդաշնակորեն լուծել սոցիալական, տնտեսական և բնապահպանական խնդիրները:

Պատճառաբանական մաս. Միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի մշակման նախագծի հայեցակարգային սոցիալ-տնտեսական հիմնավորումը նպատակաուղղված է տարածաշրջանի՝ որպես ամբողջական հատակագծային միավորի և համայնքների՝ որպես դրա մասը կազմող, փոխադարձ տարածքային, տնտեսական և ենթակառուցվածքային կապերով միմյանց կապված բաղադրիչների ներքին պոտենցիալ հնարավորությունների և նախադրյալների բացահայտմանը, ինչպես նաև դրանց լիարժեք, համակողմանի և արդյունավետ օգտագործմանը: Հանդիսանալով տարածական պլանավորման հիերարխիական կառուցվածքի (տարածքային հատակագծման նախագիծ, գլխավոր հատակագիծ,

գոտևորման նախագիծ) երեք մակարդակը միավորող փաստաթուղթ, այն դիտարկում է ինչպես տարածաշրջանային նշանակության և կարևորության ընդհանուր մոտեցումները, այնպես էլ յուրաքանչյուր հատակագծային միավորի՝ համայնքի տարածքում իրականացվող քաղաքաշինական գործունեության կանոնակարգումը:

Փորձաքննության գործընթացում միկրոռեգիոնալ մակարդակի՝ համակցված տարածական պլանավորման փաստաթուղթը լրամշակվել է՝ հաշվի առնելով նաև շրջակա միջավայրի նախարարության համապատասխան ստորաբաժանումների, առողջապահության, արտակարգ իրավիճակների, կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունների կողմից ներկայացված առաջարկությունները:

Օրենքով սահմանված կարգով Արագածոտնի մարզպետարանում իրականացվել են հանրային քննարկումներ, ինչի ընթացքում ազդակիր համայնքի ներկայացուցիչները դրական են արտահայտվել փաստաթղթի վերաբերյալ:

Բնակավայրերի տարածքների կարևոր էկոլոգիական հիմնախնդիրների լուծումները կնպաստեն տարածքի էկոլոգիական հավասարակշռության պահպանմանը: Շրջակա միջավայրի պահպանության բաժնում տրվել են շրջակա միջավայրի բոլոր բաղադրիչների (մթնոլորտ, ջրային ռեսուրսներ, հողեր, ընդերք, կենսաբազմազանություն) վիճակի բարելավմանը և պահպանմանն ուղղված միջոցառումների հեռանկարները:

Փորձաքննական պահանջներ

- Հիմնադրույթային փաստաթղթի շրջանակում նախատեսվող գործունեությունների համապատասխան նախագծային փաստաթղթերը՝ մինչև իրականացումը, անհրաժեշտ է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ներկայացնել շրջակա միջավայրի նախարարություն՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության:
- Հիմնադրույթային փաստաթղթի դրույթների իրականացման ընթացքում կատարել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության մշտադիտարկում (մոնիթորինգ), կազմել հետնախագծային վերլուծության ծրագիր:

ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՄԱՍ

«Հայնախագիծ» ԲԲԸ կողմից ներկայացված Արագածոտնի մարզի «Արագածոտն-7» միկրոռեգիոնալ մակարդակի՝ համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական էկոլոգիական գնահատման հաշվետվությանը տրվում է դրական եզրակացություն՝ փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ գլխ. մասնագետ՝

Ա. Վարդանյան